

Kulturális-szociális alapítványok az Országos Erdészeti Egyesületben

Az Erdészeti Lapok múlt évi decemberi száma „Egyesületi Közlemények” rovatában ismerteti az elnökség azon határozatát, amely javasolja a küldöttközgyűlésnek az „Erdészcsillag Alapítvány” és okirata alapszabályi módosítását közhasznú tevékenységében.

Maga az „Erdészcsillag Alapítvány” létesítése, annak 2000. április 13-i közgyűlési jóváhagyása, valamint a mostani módosítási javaslat jólesően tükrözi a múltból merítést, a hagyomány tiszteletét, az értékőrzést, azt, hogy évtizedek szüneteltetése után Egyesületünk újraéleszti és továbbfejleszti kulturális-szociális feladatait ellátását a nevelés és oktatás, a képességfejlesztés és ismeretterjesztés terén, amikor hozzájárul a kiváló eredményeket és közösségi szellemet felmutató tanulók képzési költségeihez.

Hogy honnan indult el Egyesületünkben az alapítványok gondolata majd megvalósítása, erre Divald Adolf pénzügyminiszteri osztálytanácsos, választmányi tag az 1866. december 9-én, Pesten tartott rendkívüli közgyűlésen előterjesztett „Országos Erdészeti Egyesület Alapszabályai” ad választ, amit a közgyűlésen megválasztott új elnökség és igazgató-választmány, valamint a közgyűlés résztvevői nagy lelkesedés mellett fogadták el, amelyet az uralkodó, I. Ferenc József császár és apostoli király 1867. június 6-án, Budán jóváhagyott. A választ az Alapszabályok 2 §-a fogalmazza meg: „az egyesületi célok elérésére a következő célok szolgálandnak” a-tól i pontjai alatt. Ebből kiemelten:

„Az erdészeti magyar irodalom pártolása, alkalmas erdészeti munkák kiadásának előmozdítása;

Az erdőgazdaságot illető mindenemű tárgyak gyűjteményeinek és szakbeli könyvtárának alapítása és gyarapítása;

Jeles, de szegény sorsú ifjaknak az erdészetben való kiképeztetése.”

Az Alapszabályokban kifejezésre jut az akarat és az, hogy mily módok kínálnak az erdőgazdaság fejlődéséhez, de kifejezésre jut szociális érzékenysége is, mert alkotója tudja, hogy a végrehajtás érdemi munkáját szakemberek végzik, akik közül többek gondjaiban osztozni kell.

Hogy milyen események motiválták az alapítványok létesítését azt a korabeli

Erdészeti Lapok jegyzőkönyvei és Alapszabályai örökítette meg. Az egyesületi alapítványok elnevezése jelesebb eseményekhez fűzött olyan személyek emlékére örökíti meg, akik magas mércét felmutató, kiváló munkásságukkal a magyar nemzet, az erdészet és az Egyesület vitelében kiemelkedő eredményeket értek el, akik egyéniségük példás tartásával érdemesek az emlékezetre, a megörökítésre, az elismerésre. Íme:

Deák Ferenc alapítvány

A fiatal Egyesület nagy súlyt helyezett a magyar erdészeti szakirodalom fejlesztésére. A kezdeti sikerek ösztönzést nyújtottak arra, hogy a Selmeci Akadémia erdészhallgatói számára magyar nyelvű tankönyvek álljanak rendelkezésre. Ezt pályázatok meghirdetése útján kívánta biztosítani. A pályadíjak fedezésére alapítvány létesítését határozta el. Az alkalom adódott. 1876. január 28-án, Deák Ferenc halálával mély gyász érte nemzetünket. Egyesületünk igazgató-választmánya 1876. január 31-én rendkívüli választmányi ülés keretében fejezte ki gyászát és elhatározta, hogy a nagy és bölcs államférfi emlékének egyesületi megörökítésére „*Deák Ferencz alapítvány*” címen az erdészeti szakképzettség irodalmi fejlesztését célzó alapítványt létesít 10 000 forint alap-tőkével, melynek évenkénti kamatja erdészeti irodalmi pályadíjakra fordítandó. (Erről Lapunk múlt évi decemberi számában bő ismertetés olvasható.)

Ezen alapítvány kamatjait idegen nyelven írt erdészeti jelesebb művek magyar nyelvű fordítására is fel lehetett használni.

Wagner Károly alapítvány

Wagner Károly m. kir. főerdőtanácsosnak, az Országos Erdészeti Egyesület első alelnökének 1879. december 21-én bekövetkezett elhunytával Egyesületünket fájdalmas veszteség érte. Az 1880. január 25-én tartott választmányi ülés méltatta nagy halottja munkásságát. Emlékére gyűjtést indít barátai és tisztelői által egy olyan alapítvány létesítésére, amelynek célja az elhalt egyesületi tagok támogatására szorult özvegyeinek és árváinak évenkénti segélyt adni. A „Wagner Károly Alapítvány” alapító oklevelét az 1880. szeptember

18-22-én, Mehidán tartott rendes közgyűlés azzal hagyja jóvá, hogy az alapítvány tőkéje nincs előre meghatározva, az alapítvány nyitott.

„Magyar erdőtisztek és erdészeti altisztek segélyezési alapítványa”,

amely 1886-tól a „Gróf Tisza Lajos alapítvány”-ként ismert

Az 1882. január 22-én tartott rendes választmányi ülésen Bedő Albert alelnök előadásában kívánatosnak tartja a magyar erdészeti szakemberek szorosabb kötődését az Egyesülethez. Indítványozza, hogy a Wagner Károly Alapítvány mintájára létesüljön az egyesületi tagok számára is alapítvány oly rendeltetéssel, hogy annak kamataiból az önhibájukon kívül mostoha sorsra jutó egyesületi tagok megfelelő támogatásban részesüljenek. Erre előkészítő bizottság kiküldését kéri. A megalakult bizottság az 1882. június 11-i választmányi ülés elé terjeszti javaslatát, a „Tisza Lajos alapítvány az országos erdészeti egyesület kötelékéhez tartozó magyar erdőtisztek és erdészeti altisztek segélyezésére” címmel. A választmány a javaslatot lelkesen támogatja és azt közgyűlési elfogadásra ajánlja. Tiszteletreméltó magatartásnak voltak a résztvevők tanúi akkor, amikor az elnöklő Tisza Lajos köszönettel bejelentette, hogy az alapítvány céljaival ugyan messze egyetért, de a személyi elnevezés elhagyását kéri, azt mint az Országos Erdészeti Egyesület elnöke nem fogadhatja el. A nevesítés ismételt kérései ellenére Tisza Lajos kitartott elhatározása mellett. Így az alapítvány „*Magyar erdőtisztek és erdészeti altisztek segélyezési alapítványa*” címre módosult. A választmány ugyanakkor jegyzőkönyvileg elhatározta, hogy indítványozni fogja a közgyűlésnek, hogyha Tisza Lajos nem lesz már az Egyesület elnöke, a választmány által egyhangúan elfogadott alapítvány eredeti elnevezését veszi fel. Így történt, hogy a Máramarosszigeten 1882. augusztus 21-25-én tartott közgyűlés a választmány előterjesztését nagy lelkesedéssel elfogadta és a „Magyar erdőtisztek és erdészeti altisztek segélyezési alapítvány” jóváhagyta.

Bedő Albert alapítvány

Az Alkotmány utcai Székházunk avatásával egyidejűleg, 1886. december 12-én ünnepélyes közgyűlés emlékezett meg az Erdészeti Lapok 25 éves fennállásáról és az Országos Erdészeti Egyesület 20 éves áldozatos működéséről. A közgyűlésen Rónai Antal főerdőtanácsos, választmányi tag előterjesztésében bejelentette, hogy Rustka Tivadar kir. főerdőfelügyelő kezdeményezésére számos tagtárs közreműködésével bizottság alakult és gyűjtést szervezett a most tartott ünnep maradandó emlékének megörökítésére. Méltatva az Erdészeti Lapok szolgálatát és a magyar erdészet felvirágoztatásának szilárd alapokra tételét, az eltelt 20 év küzdelmes munkáját, összefüggésbe hozta Kálnoki Bedő Albert érdemeivel, aki mint az Egyesület első titkára majd az Erdészeti Lapok szerkesztője, később mint az Egyesület alelnöke erejét az Egyesület szellemi és anyagi fejlesztésének, erdészeti irodalmunk megizmosításának szentelte; monumentális művével (A magyar állam erdőségeinek gazdasági és kereskedelmi leírása) szakirodalmunkban hírnevet szerzett, aki erdésztünket a korábbi alárendelt helyzetből az önállóság magas polcára emelte. Annak emlékére, hogy az Országos Erdészeti Egyesület újonnan felépült Székháza avatása alkalmával működésének 20. évét fejezi be s ugyanakkor az Erdészeti Lapok is pályafutása első negyed századának végére ér, az Egyesület tagjainak önkéntes adományából, magánúton összegyűjtött és az Egyesület rendelkezésére bocsátott 12 000 forint összegből „Bedő Albert” név alatt alapítvány létesül azon rendeltetéssel, hogy annak kamataiból magyar erdőtisztek és erdészeti altisztek fiai, a Selmeci m. kir. Erdőakadémián, vagy ezzel hasonló rangú, később felállítandó magyar erdészeti tanintézetben tanulmányaik alatt 300 forintos évi ösztöndíjban részesüljenek. Bedő Albert mélyen megatódva mondott köszönetet az elfogadott indítványért. Ő is kérte a közgyűléstől a nevesítés mellőzését azzal, hogy miután az Egyesület családjában van már olyan alapítvány, mely nem visel nevet, saját neve feltüntetését csak azon feltétellel tudja elfogadni, ha Tisza Lajos hozzájárul a már előbb született alapítvány személyi nevesítéséhez. Tisza Lajos, nagy súlyt helyezett arra, hogy az új alapítvány „derék erdőtisztek kiképzését fogja előmozdítani”. A cél elérése végett elállt kérelme korábbi fenntartásától, annál is inkább,

mert most már nem lesz tisztviselőként egyedül alapítvány nevesítésében. A „Magyar erdőtisztek és erdészeti altisztek segélyezésére” létesített alapítvány így vette fel a „*Gróf Tisza Lajos alapítvány*” nevet, ugyanakkor elhárulva az akadály, az alapítók kívánsága szerint, nagy lelkesedés mellett létrejött a „*Bedő Albert alapítvány*”.

Erzsébet királyné alapítvány

Újabb gyász érte nemzetünket. 1898. szeptember 10-én orgyilkos törsvérzése következtében meghalt Erzsébet királyné. Halála alkalmából, 1898. szeptember 15-én az Egyesület rendkívüli választmányi ülésen emlékezett meg a magyarok iránt való szeretetéről ismert királynéről. Úgy döntött, hogy az Erdősi Baiersdorf Adolf alapító tag 3000 forintos hagyományából letett összeget, amelyet a gyámság alatt álló segélyre szorult árva lányoknak segélyezésére ajánlott fel, 10 000 forintra kiegészítve, „Erzsébet királyné alapítvány” név alatt kezeli.

Luczenbacher Pál alapítvány

Luczenbacher Pál főrendiházi tag, az Egyesület alapító-, az igazgató-választmányának hosszú időn át aktív tagja 1900. március 14-én elhunyt. Végrendeletében az Országos Erdészeti Egyesületnek 10 000 koronát adományozott. Az Egyesület 1900. július hó 1-én Selmecbányán tartott közgyűlésén hálával fogadva az összeget elhatározta, hogy abból a nagylelkű hagyományozó emlékére alapítványt létesít. Célként jelölte meg, hogy a kamatokból erdőtisztek segélyre szorult özvegyei és árvái évenként támogatásban részesüljenek. Ezen határozatával született meg a „*Luczenbacher Pál alapítvány*”.

Horváth Sándor alapítvány

Alapítvány céljára az Egyesület tagjai önkéntes adományozásából 10 000 korona gyűlt össze, amely összeget 1901. március 2-án az Egyesület rendelkezésére bocsátottak. Az 1901. december 7-én tartott közgyűlés ezt az alaptőkét 15 000 koronára kiegészítve alapítványba fektette, amelyet Horváth Sándor helyettes államtitkárnak, az Egyesület alelnökének, volt titkárnak az Egyesület körében, valamint a közszolgálatok terén hosszú időn át kifejtett rendkívül eredményes munkássága elismeréséül „*Horváth Sándor alapítványnak*” nevezett el. Az alapítvány rendeltetése, hogy annak kamataiból a magyar erdőgazdaság fejlődésére kiható munkásság elismeréséül és má-

sok ilyen munkásságra való buzdítására az Egyesület olyan tagjai részesüljenek jutalmazásban, akiknek tevékenysége az erdőgazdaság gyakorlati vagy tudományos művelése terén sikeres, hasznos s ennél fogva elismerésre méltó. Az Egyesület a jutalmat adománylevél kíséretében aranyban adta.

Báró Bánffy Dezső alapítvány

Az Egyesület fennállásának 40. évfordulóján, 1906. december 9-én, Budapesten rendes közgyűlést tartott, amelyen ünnepélyes keretek között emlékezett meg a jeles évfordulóról. Majd az évi beszámoló után, a zárszámadás közgyűlési jóváhagyását követően akként határozott, hogy pénztári feleslegeinek egy részét alapítványgyűjtésre fordítja abból a célból, hogy annak kamataiból – mihelyt az összeg elérte a 25 000 koronát – magyar erdőtisztek fiai középiskolai tanulmányuk idejére ösztöndíjban részesüljenek, illetőleg részükre valamely internátusban ingyenes, vagy kedvezményes hely biztosítsanak. Az adományozásnál olyan tanulók jöhetnek szóba, akik az Erdészeti Főiskola rendes hallgatóinak sorába felvehetőek voltak. Ezt az alapítványt az 1911. december 17-én tartott közgyűlés az Egyesület boldogult, nagyra tartott elnökének emlékezetére „*Báró Bánffy Dezső alapítványnak*” nevezte el.

Faragó Béla zalaegerszegi magpergető tulajdonos alapítványa

Faragó Béla a zalaegerszegi magyar fenyőmagpergető gyár tulajdonosa az 1903. és 1904. év folyamán 6000 koronát fizetett az Egyesület pénztárába oly alapítvány céljára, melynek kamataiból Magyarország és társországi területén alkalmazott erdőtisztek vagy erdészeti altisztek segélyre szoruló kiskorú árvái segélyben részesüljenek. Az alapítvány évi kamatját három egyenlő részre osztva, abból kettőt az Országos Erdészeti Egyesület igazgató-választmánya adományozza, a harmadikat pedig az igazgató-választmány által kijelölt, segélyre szorult folyamadók egyikének az alapító maga, illetőleg jogutódja adományozza. A segélyek egyszer és mindenkorra az adott évre vonatkoznak, elnyerésük nem ad jogot további kiosztásra.

A Deák Ferenc alapítvány kivételével az alapítványok mindegyikének alapkövetelménye volt a folyamodó

erdőtisztek és erdészeti altisztek számára Egyesületbe történő belépéstől kezdve a folyamatos, legalább öt éves tagság és a tagsági követelmények betartása. A segélyek elbírálását, majd a kiosztás rendjét az Alapító Oklevelek szabályozták. Az Egyesület által kezelt alapítványok pénzüsszegei értékpapírba fektetve a Magyar Földhitelintézetnél voltak elhelyezve.

Az 1920-as évek elejétől az értékpapírok folyamatos elértéktelenedése következtében nehéz helyzetbe került az alapítványok rendeletetésének fogantatása. A jótékony alapítványok pályázatára, majd a szokásos december havi kiosztásra 1924 szeptemberében a Titkári Hivatal még felhívást bocsátott ki, de az elégtelen kamatösszegeket decemberben az Egyesület már a saját készpénz készletéből fedezte. Miután az alapítványok alapszabályi kötelezettségbe tartoztak, az 1928. szeptember 4-én, Szombathelyen tartott rendes közgyűlés az Alapszabályok módosítását határozta el. Bund Károly egyesületi titkár bejelentette, hogy az Alapszabályokban szereplő jótékony indítványokra vonatkozó pontozatok helyébe, miután azok az alapítványok teljesen elértéktelenedtek, összevont egyszerű utalást kell beilleszteni. Ezt az új 82. § a következőkben fogalmazta meg: „ az Egyesület külön rendeltetésű alapítványai, mint az erdészeti irodalom fejlesztésére szolgáló Deák Ferenc alapítvány, a tagok, illetőleg azok özvegyei és árvái segélyezésére hivatott Gróf Tisza Lajos-, Wagner Károly-, Luczenbacher Pál-, Faragó Béla- és Erzsébet királyné-alapítvány, Bedő Albert- és Báró Bánffy Dezső-ösztöndíjalapítványok, végül az erdőgazdaság körül kiváló érdemeket szerzett tagok jutalmazására szolgáló Horváth Sándor-alapítvány, melyek vagyona elértéktelenedett, továbbra is nyilvántartanak s ha idővel ismét oly tökére gyarapodtak, hogy kamataik céljuknak megfelelően kiadhatók lesznek, szabályzataiknak értelmében, rendeltetésüknek ismét átadhatók.”

Az alapítványi segélyek elbírálását az igazságosság és a jóindulat vezérelte. Egyesületünk szociális érzékenysége, az adakozói nemeslelkűség évtizedeken át sok-sok rászoruló szeméből törölt könnyeket, enyhített gondokon; fiataljainak egzisztenciát alapozott, emelte a szakműveltséget. Megható a múlt, örömteli a jelen, biztató a jövő. Örökségként erről, a szerepkör fenntartásáról győz meg bennünket az „Erdészcsillog Alapítvány”.

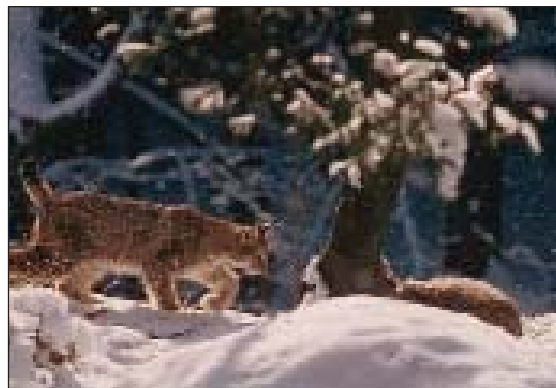
Riedl Gyula

Visszatérnek hazánkba a hiúzok és a farkasok?

A WWF Magyarország 2003. november 26. és december 10. között „Nagyragadozó napokat” rendez a magyar-szlovák határ két oldalán. Az öt előadásból álló rendezvénytársaság célja, hogy a fokozottan védett hiúz és farkas jelenlétének fontosságát mindkét országban elfogadják és megértsék, ezáltal Magyarországon is stabil állományuk alakuljon ki.

Néhány évszázada a hiúz és a farkas egész Európában általánosan elterjedt volt, ám az erdők feldarabolása és kitaró üldözésük hatására a XX. század közepére a kontinens nyugati feléről és Magyarországról szinte teljesen eltűntek. Szlovákiában mindkét faj fennmaradt, sőt lassan terjeszkedni kezdtek. Az 1980-as évektől a szlovákiai állománynövekedéssel szoros összefüggésben egyre több hírt lehetett hallani a hiúzok és farkasok magyarországi felbukkanásáról. Az érintett terület az Északi-középhegység, ezen belül is a Zempléni-hegység, az Aggteleki-karszt és időnként a Bükk-hegység.

Szükség van Magyarországon farkasokra és hiúzokra? A WWF Magyarország a kutatási eredmények ismeretében erre a kérdésre határozott igennel válaszol. Magyarországi és szlovákiai partnereivel, a Szent István Egyetem Vadbiológiai és Vadgazdálkodási Tanszékével, továbbá a kassai Sosna Egyesülettel közösen most azért dolgozik,

Fotó: WWF-Canon / Roger LEGUEN

hogy a szlovák-magyar határ térségében a hiúzok és a farkasok életesélyei javuljanak. Az elmúlt hónapokban szlovák és magyar szerzők műveiből elkészült egy tanulmánykötet, amely a farkas és a hiúz szlovákiai és hazai helyzetével foglalkozik.

2003. november 26. és december 10. között a határhoz közeli szlovák és magyar településeken előadássorozatra került sor.

A félnapos fórumokon az előadók erdészekkel, vadászokkal, civil szervezetekkel, a nagyközönséggel (továbbá a szlovák oldalon juhtartókkal is) ismertették a tanulmányok tartalmát. Gyakorlati természetvédelmi kérdések kerültek napirendre, szó volt többek között a nagyragadozók védelmének jogi szabályozásáról, a hiúz és farkas jelenlétének gazdasági előnyeiről, a juhállományban okozott károk megakadályozásának lehetőségeiről, az állatok két ország közötti mozgásának közös kutatásáról, vándorlási útvonalaiik biztosításáról, az orvvadászat megszüntetéséről. Az előadók jeles természetvédelmi, erdészeti és vadgazdálkodási szakemberek, akik a KvVM Természetvédelmi Hivatalát, a területileg illetékes nemzeti park igazgatóságokat, az erdőgazdasági részvénytársaságokat, a Szent István Egyetem Vadbiológiai és Vadgazdálkodási Tanszékét és az Országos Magyar Vadász Kamarát képviselték, vagyis a cél az, hogy a ténylegesen vagy látszólag ellenérdekelte felek szót értsenek egymással.

További információ:

Gadó György Pál, nagyragadozó védelmi programvezető, WWF Magyarország
mobil: 06-30-987-1617
gyorgy.gado@wwf.hu

Fotó: WF-Canon / Chris Martin BAHR